

บันทึกข้อตกลง
เรื่อง การดำเนินงานระหว่างหน่วยงานภาครัฐและองค์กรเอกชน
กรณีการค้าเด็กและหญิง

24 มีนาคม 2546

1. คำนิยามของเด็กและหญิงที่พึงได้รับการช่วยเหลือ

1.1 เด็กหรือหญิงที่ถูกบุคคล กลุ่มคน หรือองค์กร เป็นธุระจัดหา ซื้อ ขาย จำหน่าย พามาจากหรือส่งไปยังที่ใด รับ หน่วงเหนี่ยว หรือกักขัง ซ่อนเร้นซึ่งเด็กหรือหญิง โดยใช้ขบวนการล่อลวง ชูเชิญ ประทุษร้าย ใช้อำนาจครอบงำผิดคลองธรรม หรือใช้วิธีข่มขืนใจด้วยประการอื่นใด ทั้งนี้ ไม่ว่าจะกระทำภายในหรือนอกราชอาณาจักรและการกระทำความผิดทำให้เด็กหรือหญิงนั้นตกอยู่ในสภาวะจำยอม กระทำการหรือยอมรับการกระทำใด ๆ อันมิชอบด้วยกฎหมาย เช่น การค้าบริการทางเพศ การข่มขู่บังคับจิตใจ การใช้แรงงานโดยทารุณ กดขี่ หรือโดยเอาเปรียบในทางแรงงานและการอื่น การเอาเปรียบค่าจ้างแรงงาน บังคับชูเชิญให้เป็นขอทานหรือการกระทำอื่นใดที่ไร้คุณธรรม

1.2 มีพฤติการณ์ตามที่กำหนดไว้ใน 1.1 กระทำต่อเด็กหรือหญิงที่อายุไม่เกิน 18 ปี ทั้งหญิงและชาย ไม่ว่าเด็กหรือหญิงนั้นจะยินยอมหรือมีส่วนร่วมรู้เห็นต่อการกระทำในเบื้องต้นหรือไม่ก็ตาม ให้ถือว่าเด็กหรือหญิงนั้นตกเป็นเหยื่อของการค้ามนุษย์

2. หลักการทั่วไป

2.1 บันทึกข้อตกลงฉบับนี้มีวัตถุประสงค์หลักในการส่งเสริมการทำงานร่วมกันของหน่วยงานภาครัฐและองค์กรเอกชนในการแก้ไขปัญหาการค้าเด็กและหญิง รวมทั้งมุ่งลดอุปสรรคที่เกิดขึ้นในทางปฏิบัติ

2.2 การดำเนินงานตามบันทึกข้อตกลงฉบับนี้ จะคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของเด็กและหญิงที่ถูกค้าเป็นหลัก เพื่อให้ความช่วยเหลือคุ้มครองทางกฎหมาย รวมถึงคุ้มครองสิทธิประโยชน์ที่พึงได้โดยคำนึงถึงหลักสิทธิมนุษยชนของเด็กและหญิง

2.3 หน่วยงานภาครัฐและองค์กรเอกชนที่ร่วมลงนามเห็นควรให้มีคณะกรรมการซึ่งแต่งตั้งโดยคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ (กยช.) เพื่อกำหนดแนวทางปฏิบัติให้เป็นไปตามหลักการในบันทึกข้อตกลงฉบับนี้ (คู่มือการปฏิบัติงาน) และให้มีบทบาทหน้าที่หลักในการประสานงาน และติดตามประเมินผลการปฏิบัติ รวมทั้งดำเนินการในการพัฒนาความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐและองค์กรเอกชนในกรณีปัญหาการค้าเด็กและหญิง

3. ความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐกับองค์กรเอกชน

3.1 การค้นพบเด็กหรือหญิงที่ถูกค้าและสืบค้นข้อเท็จจริง รวมทั้งการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการทางกฎหมาย

3.1.1 ให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติรับผิดชอบในการชี้ขาดว่าเด็กหรือหญิง (ไม่ว่าจะเป็นคนต่างด้าวหรือไม่) เป็นผู้เสียหายในคดีหรือไม่ โดยรับฟังข้อเท็จจริง พยานหลักฐานความเห็นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่ดูแลเด็กหรือหญิงนั้นอยู่ ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานของรัฐหรือเอกชน

หากความเห็นของพนักงานสอบสวน แตกต่างจากความเห็นของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ให้หัวหน้าสถานีตำรวจในเขตรับผิดชอบนั้น ๆ เป็นผู้ชี้ขาด รวมทั้งทำบันทึกเหตุผลและความเห็นแจ้งไปยังหน่วยงานดังกล่าวในกรณีความเห็นแย้ง

3.1.2 กรณีที่เด็กหรือหญิงเป็นผู้เสียหายหรือพยานในคดีค้าเด็กและหญิง หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะช่วยเหลือและร่วมมือกับหน่วยงานที่ดูแลเด็กและหญิงนั้น เพื่อคุ้มครองในระหว่างการดำเนินการทางกฎหมาย รวมทั้งเพื่อส่งตัวเด็กและหญิงนั้นกลับคืนภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่โดยสวัสดิภาพ

3.1.3 ในการสืบสวนสอบสวนคดีค้าเด็กและหญิง หากหน่วยงานที่ดูแลเด็กและหญิงนั้นมีข้อเท็จจริง พยานหลักฐาน และความเห็นสำหรับการขยายผล การสืบสวนสอบสวน ให้ส่งมอบแก่สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ซึ่งต้องจัดทำบันทึกการรับมอบข้อเท็จจริง พยานหลักฐาน และความเห็นนั้น ๆ จากหน่วยงานดังกล่าวไว้เพื่อดำเนินการต่อ หากจะไม่มี การดำเนินการใด ๆ อีก สำนักงานตำรวจแห่งชาติจะชี้แจงเหตุผลต่อหน่วยงานดังกล่าว

3.1.4 หากมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับคดีค้าเด็กและหญิง มากกว่าหนึ่ง หน่วยงานขึ้นไป ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานภาครัฐหรือองค์กรเอกชน ไม่จำเป็นที่จะเป็นการรับแจ้งเหตุ หรือสืบค้นข้อเท็จจริงก็ตาม หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดังกล่าว สามารถริเริ่มจัดประชุมปรึกษาหารือ เพื่อกำหนดแนวทางปฏิบัติเฉพาะกรณีนั้น ๆ ในการสืบค้นข้อเท็จจริง รวบรวมพยานหลักฐาน การคุ้มครองพยาน และการดำเนินกระบวนการยุติธรรมร่วมกัน

3.2 การคุ้มครองฟื้นฟูและให้ที่พักอาศัย

3.2.1 การกำหนดว่าจะส่งตัวเด็กและหญิงในกลุ่มเป้าหมายไปคุ้มครองดูแล บำบัดฟื้นฟูและพักอาศัย ณ สถานที่ใดในความรับผิดชอบของหน่วยงานใด ระยะเวลาาน เพียงไร ให้กระทำโดยการประชุมหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยพิจารณาตามความเหมาะสมโดยเร่งด่วน

หน่วยงานที่รับแจ้งเรื่องซึ่งมีสถานที่และบุคลากรเหมาะสมในการคุ้มครองดูแล บำบัดฟื้นฟู และพักอาศัยตามวรรคหนึ่ง จะได้รับการพิจารณาให้เป็นผู้รับผิดชอบเรื่องนี้เป็นอันดับแรก ไม่จำเป็นหน่วยงานภาครัฐหรือองค์กรเอกชนก็ตาม

3.2.2 หากมีความจำเป็นหน่วยงานที่ดูแลคุ้มครองเด็กและหญิงนั้นอยู่จะ ขอส่งต่อความรับผิดชอบตามข้อ 3.2.1 ไปยังหน่วยงานอื่น ๆ ที่เหมาะสมและยอมรับโดยที่ หน่วยงานแรกจะยังคงเป็นผู้รับผิดชอบหลักโดยรวม หรือจะโอนความรับผิดชอบหลักโดยรวมต่อ ไปให้หน่วยงานที่สองก็ได้ แล้วแต่ประโยชน์ของผู้รับบริการ และการตกลงระหว่างหน่วยงาน

3.2.3 กรณีที่หน่วยงานรับผิดชอบหลักโดยรวมและหน่วยงานที่ดูแลคุ้มครองเด็กและหญิง มิใช่หน่วยงานเดียวกัน หน่วยงานใดที่เกี่ยวข้องอาจริเริ่มจัดประชุมเพื่อ ประเมินสถานะกลุ่มเป้าหมายกับครอบครัว และกำหนดแนวทางปฏิบัติงานเฉพาะกรณีนั้นร่วมกัน ได้เป็นระยะ ๆ ทั้งนี้ให้รวมถึงการประชุมเพื่อติดตามผล ติดตามสถานการณ์ ประเมินผล และแก้ไข ทบทวนแผนงานข้อตกลงหรือแนวทางปฏิบัติใด ๆ ด้วย

3.2.4 ให้คณะทำงานร่วมแสวงหาและจัดสรรงบประมาณสนับสนุนหน่วยงานภาครัฐและองค์กรเอกชนที่ดำเนินการให้ความช่วยเหลือ

3.3 การรับหรือส่งตัวเด็กและหญิงเข้ามาในหรือออกไปจากราชอาณาจักร

3.3.1 กรณีมีการช่วยเหลือเด็กหรือหญิงไทยที่มีภูมิลำเนาหรือมีถิ่นพำนัก ในประเทศไทยให้สถานทูต สถานกงสุล ส่งบันทึกการสอบปากคำ (เฉพาะกรณีเป็นเหยื่อของ การค้ามนุษย์ข้ามชาติ) ให้กรมการกงสุล เพื่อประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อดำเนิน การรับตัวและให้ความช่วยเหลือเด็กหรือหญิงนั้นเมื่อเดินทางมาถึง

ให้กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการประสานงานกับสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ในการสอบปากคำ เพื่อช่วยเหลือและคุ้มครองหรือสอบสวนเพื่อดำเนินคดีต่อผู้ค้ามนุษย์ การสืบสวนหรือสอบสวนแล้วแต่กรณีถ้าเป็นเด็กต้องดำเนินการตาม กระบวนการที่ระบุไว้ในพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ 20) พ.ศ.2542 หลังจากนั้นให้ร่วมปรึกษาหารือกับหน่วยงานตามวรรคสอง เช่น ประสานงานกันในการรับตัว การส่งตัวไปสถานสงเคราะห์ หรือสถานพักฟื้นเพื่อฟื้นฟูร่างกายและ จิตใจ การส่งตัวกลับภูมิลำเนา การให้ความคุ้มครองความปลอดภัย ตลอดจนการฝึกอาชีพ เพื่อ ให้สามารถกลับคืนสู่สังคมและป้องกันไม่ให้เกิดและหญิงไทยถูกล่อลวงให้เดินทางไปยัง ประเทศอื่น

3.3.2 กรณีที่ส่งตัวเด็กและหญิงกลับคืนภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่ออกนอก ราชอาณาจักรไทย หน่วยงานภาครัฐและองค์กรเอกชนที่เกี่ยวข้องจะติดต่อกับสถานทูต สถาน กงสุลของประเทศซึ่งเด็กและหญิงนั้นมีภูมิลำเนา เพื่อให้สถานทูต สถานกงสุลนั้น ๆ รับรองและ แจ้งให้หน่วยงานในประเทศของตนรับโอนความรับผิดชอบโดยรวมจากหน่วยงานในประเทศ ไทยในการคุ้มครองดูแล บำบัดฟื้นฟูและให้ที่พักอาศัยแก่เด็กและหญิงนั้น

ทั้งนี้โดยอาจขอหรือมอบหมายให้หน่วยงานใด ๆ ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงาน ภาครัฐบาลหรือเอกชนที่เห็นว่าเกี่ยวข้องหรือเหมาะสมให้ดำเนินการแทนตามวรรคหนึ่งก็ได้

3.3.3 สำนักงานตำรวจแห่งชาติจะประสานงานให้เด็กและหญิง ตามข้อ 3.3.1 และ 3.3.2 เดินทางเข้ามาในหรือออกไปนอกราชอาณาจักรไทยด้วยความสะดวกเรียบร้อย

กรณีที่พบว่าการส่งตัวกลับภูมิลำเนาจะเป็นอันตรายต่อชีวิตของเด็กและผู้ หญิงให้ประสานงานกับสำนักงานข้าหลวงใหญ่ผู้ลี้ภัยแห่งสหประชาชาติเข้าร่วมพิจารณาให้ ความช่วยเหลือ

4. การติดตามประเมินผล

4.1 คณะอนุกรรมการที่ได้ตั้งขึ้นตามข้อ 2.3 จะทำการติดตามประเมินผลการ ปฏิบัติตามบันทึกข้อตกลงนี้และแนวทางการปฏิบัติงานที่ได้จัดทำขึ้น โดยให้คำนึงถึงแนวทาง การปฏิบัติที่ได้กำหนดไว้ในบันทึกข้อตกลงเรื่องแนวทางการปฏิบัติร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการดำเนินการกรณีการค้าเด็กและหญิง พ.ศ. 2546 และบันทึกข้อตกลงเรื่องแนวทาง การดำเนินงานขององค์กรเอกชนที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการกรณีการค้าเด็กและหญิง พ.ศ. 2546

4.2 ในกรณีที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่สามารถปฏิบัติตามบันทึกข้อตกลงนี้และ แนวทางการปฏิบัติงานที่คณะอนุกรรมการได้จัดทำขึ้น ให้หน่วยงานดังกล่าวแจ้งข้อมูลเกี่ยวกับ ปัญหาและอุปสรรค รวมทั้งข้อเสนอแนะแก่คณะอนุกรรมการเพื่อแก้ไขบันทึกข้อตกลง

4.3 ในกรณีที่หน่วยงานมีหน้าที่รับผิดชอบในการดำเนินงานแต่ไม่ปฏิบัติตาม บันทึกข้อตกลงนี้ ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องแจ้งคณะอนุกรรมการเพื่อติดตามหาสาเหตุและหา แนวทางแก้ไขต่อไป

5. หน่วยงานภาครัฐและองค์กรเอกชนที่ร่วมดำเนินการตามบันทึกข้อตกลง

หน่วยงานภาครัฐและองค์กรเอกชนที่ทำงานเกี่ยวข้องกับปัญหาการค้าเด็กและ หญิง ซึ่งร่วมดำเนินการตามบันทึกข้อตกลงนี้มีรายชื่ออยู่ในรายการแนบท้ายบันทึกข้อตกลงนี้ และให้คณะอนุกรรมการมีการพิจารณาทบทวนรายชื่อดังกล่าวทุก 2 ปี

หน่วยงานเอกชนที่มีชื่อระบุไว้ที่ให้ความช่วยเหลือให้ที่พักพิงแก่เด็กและหญิง ต่างชาติที่ประสบปัญหาจากการค้ามนุษย์จะได้รับการยกเว้น ถือว่ามีได้มีเจตนากระทำความผิด ตามพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ.2522 และรวมทั้งกรณีเด็กและผู้หญิงหลบหนีออกนอก จากสถานที่พักพิง

บันทึกข้อตกลงนี้ทำไว้ ณ วันที่ 24 มีนาคม พ.ศ. 2546

ผู้แทนภาครัฐ

ลงนาม
(นางผาณิต นิติทัณฑ์ประภาศ)
ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคง
ของมนุษย์

ลงนาม
(นายเพ็ญศักดิ์ ชลารักษ์)
รองปลัดกระทรวงการต่างประเทศ

ลงนาม
(นายแพทย์รัช สุนทราจารย์)
รองปลัดกระทรวงสาธารณสุข

ลงนาม
(นายฐาปนุตร ชมเสวี)
อธิบดีกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน
รักษาราชการแทนปลัดกระทรวงแรงงาน

ลงนาม
(นายวิเชียร วัริยะประสิทธิ์)
อัยการสูงสุด

ลงนาม
(พลตำรวจเอกสันต์ ศรีตานนท์)
ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ

ผู้แทนภาคเอกชน

ลงนาม
(นางศรีศักดิ์ ไทอารี)
ประธานคณะกรรมการประสานงานเรื่องเด็ก
ต่างชาติ

ลงนาม
(นางศิริพร สะโครบานันต์)
เครือข่ายป้องกันและแก้ไขปัญหา
การค้าหญิงและเด็ก

ลงนาม
(นายสรรพสิทธิ์ คุมพ์ประพันธ์)
มูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็ก

ลงนาม
(นางสาวเข็มพร วิรุณราพันธ์)
มูลนิธิเพื่อการพัฒนาเด็ก

ลงนาม
(Mrs.Carmen Madrinan)
ECPAT International

ลงนาม
(นางสาวพิศวาท สุคนธ์พันธ์)
มูลนิธิศูนย์กฎหมายภูมิภาคแม่น้ำโขง

ลงนาม
(นางสุดารัตน์ เสรีวัฒน์)
มูลนิธิพัฒนาการคุ้มครองเด็ก

ลงนาม
(นางสาวแรมใจ ใจจ้อย)
ศูนย์พัฒนาการศึกษาเพื่อลูกหญิงและชุมชน

ลงนาม
(นางสาวมัทนา เขตมี)
มูลนิธิผู้หญิง

ลงนาม
(ดร.วิลาสินี พิพิธกุล)
มูลนิธิเพื่อนหญิง

ลงนาม
(นางชนรัตน์ อ้อยหวาน)
บ้านพระคุณ

ลงนาม
(นายอัมรินทร์ เป็ล่งรัมย์)
โครงการละครชุมชน

ลงนาม
(นางสาวอุศรา แสงวัฒนะ)
โครงการมิตรข้างถนน

ลงนาม
(นายเบนโรเบิร์ต สวัสดิวัฒน์)
โครงการหน่วยงานต่อต้านการค้า
มนุษย์ภาคเหนือตอนบน

ลงนาม
(นางสาวปิจมา ผลาเกษ)
บริษัท กฎหมายมีสิทธิและการบัญชี จำกัด

ลงนาม
(นางจันทริกา อภิสุข)
มูลนิธิส่งเสริมโอกาสผู้หญิง

ลงนาม
(นางสาวจิราภรณ์ แซ่ตั้ง)
มูลนิธิความร่วมมือเพื่อด้านการค้าหญิง

ลงนาม
(นางสาวนันทมน คงเจริญ)
มูลนิธิผู้หญิงกฎหมายและการพัฒนาชนบท

ลงนาม
(ดร.สุธีรา วิจิตรานนท์)
สมาคมส่งเสริมสถานภาพสตรี

ลงนาม
(นางสาวโสภากรณ์ สารนิม)
ศูนย์ช่วยเหลือแรงงานอพยพหญิง

ลงนาม
(นางสาวสุวรรณ ลิ้มสัมพันธ์)
มูลนิธิ ไว เอ็ม ซี เอ กรุงเทพฯ

ลงนาม
(นายชูศักดิ์ วุฒิวโรภาส)
มูลนิธิศุภนิมิตแห่งประเทศไทย

ลงนาม
(นางศรีศักดิ์ ไทอารี)
สภาองค์การพัฒนาเด็กและเยาวชน
ในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาสยาม
บรมราชกุมารี

พยาน

ลงนาม
(Mr. Gamini Abeysekera)
United Nation Children's Fund

ลงนาม
(Mr. Stephen Walker)
The Embassy of Australia

ลงนาม
(Mr. Farooq Azam)
International Organization for Migration

ลงนาม
(Mr. Herve Berger)
The International Labour Organisation

ลงนาม
(Ms. Edelweiss F. Silan)
Child Workers In Asia

ลงนาม
(Mr. Philip Marshall)
UN Inter-Agency Project on Human
Trafficking
In The Greater Mekong Sub-region
(UNIAP)

ลงนาม
(นางสาวสุพัตรา ชัดติยะอารี)
F.X.B. Foundation

ลงนาม
(นางสายสุรี จดติกุล)
ประธานคณะกรรมการประสาน
การแก้ไขปัญหาค้าเด็กและหญิง